

krönika

BENITA MATSSON-EKLUND
kulturen@alandstidningen.ax

Kan man gilla politiska uslingar?

Vad bör man hylla och vad bör man glömma?

Den frågan är aktuell jämt men den har aktualiserats denna vinter. Frågan är om man kan gilla verk av en person med odemokratiska och farliga åsikter.

I helgen var det galapremiär på en modern version av Åsa-Nisse: "Wälkom to Knohult" där många av Film-Sveriges stjärnor finns på rollistan. Att Åsa-Nisses skapare, Stig Cederholm, var nazist och stred för SS under kriget, har upprört många.

Det andra exemplet kommer från Frankrike där det blev "kulturskandal" av att författaren Louis-Ferdinand Céline, död 1961, fanns med på listan över personer som skulle firas nationellt i år. Céline är en modern klassiker som skrivit briljanta romaner men han var under 30-talet aktiv judehatare och skrev giftiga pamfletter över varför judarna borde utrotas. Kulturminister **Frédéric Mitterrand** har, efter en opinionsstorm, beslutat att Céline inte ska firas officiellt.

Frågan som bör ställas är om människor 2011 är tillräckligt upplysta för att kunna se att människor är och varit mångfacetterade. Att man kan vara en lysande författare samtidigt som man är hatfylld och enkelspårig. Att man kan hylla Hitlers ideologi men ändå göra folkliga klassiker som filmerna om Åsa-Nisse, ur bilden av finurlig smålänning som står upp mot överheten.

Man kan också koppla frågorna till om barn är ansvariga för föräldrars politiska synder. Det menar vissa debattörer i Sverige i fråga om kungaparets föräldrar där båda är ärftligt belastade av att föräldrarna var anstrukna av den nazistiska ideologin. Ändå är den problematiken enklare. Man kan inte på allvar hävda någon form av "arvsynd", den typen av tankegods försvann redan på medeltiden från kyrkans agenda. Inte ska man väl försöka återupprätta den igen?

I fråga om det konstnärliga skapandet måste man rekommendera tolerans. Det finns konstnärer som är lysande inom sitt område men som privat ger uttryck för politiskt tveklaktiga åsikter. I fråga om Céline så kommer man inte ifrån att han är en briljant författare och en förnyare av romankonsten. Hans "Resa till nattens ände" är ett mästerverk, det kommer man inte ifrån. Men man kommer inte heller ifrån att han skrivit fruktansvärd propaganda som hade politisk bärkraft. Det går inte att skilja de två sidorna åt.

Frédéric Vitoux, som skrivit Célines biografi, påpekar i *Le Figaro* att Célines romaner översatts även till hebreiska. "Att ta bort Céline från listan över författare man ska fira är lika smart som att Stalin lät ta bort personer han inte gillade från fotografier" tyckte Vitoux, som anser att det pinsamma och farliga inte försvinner för att man låtsas som att det inte finns. Där har han en viktig poäng.

Låt oss bara inte glömma att Stalin inte bara tog bort människor från bilder, han gjorde det på riktigt också.

I Sverige är man inte lika medveten om historien som man är i Frankrike. Annars hade man väl inte på kommunalpolitiskt håll i Småland börjat fundera över hur man ska lyfta fram Åsa-Nisses skapare för att göra honom till en småländsk profil i klass med Astrid Lindgren. I Vetlanda, som tänkt göra kosing på den nya Åsa-Nisse vägen, känner man inte till Cederholms förflutna. Filmmakarmna å sin sida har känt till det bruna inslaget hos Cederholm. Men man väljer att lyfta fram hans klassiska och folkära hjälte Åsa-Nisse och påpekar att han förvisso inte uttrycker nazistiska åsikter.

Så klart han inte gör, inte i den politiska korrekthetens Sverige som uppfattar Sverigedemokraternas intåg i riksdagen som ett nationellt trauma. Det är i Åsa-Nisses undertext som ideologin finns. I den nationalsocialistiska dyrkan av blodets och jordens betydelse och där det enkla och folkliga ställdes i effektfull kontrast till den dekadens som fanns i de judiskinspirerade storstadsmiljöerna.

Så när Åsa-Nisse och Klabbarparn är rättrådiga allmogemän som alltid klarar sig så kan man, om man vill, också se konturen av äkta germanska människotyper bakom dem.

Men det kan ju vara roligt ändå. På något vis.

Frågan som bör ställas är om människor 2011 är tillräckligt upplysta för att kunna se att människor är och varit mångfacetterade.

Samling i Alandica en lite stund före publiken tar plats i bänkarna för att höra Lobgesang. Från vänster ses Gunnar Juhlin, av Kaj-Gustaf Sandholm som dirigerade körpartierna och längst till höger tenoren Christian Juslin.

Mäktig lovsång till jub

musik

Vad: Felix Mendelssohn II symfoni Lobgesang

Var: Alandica, stora salen

När: söndagen den 13 februari

Vem: Ålands säng- och Musikförbunds projektkör i samarbete med Kungliga Tekniska högskolans Akademiska Kapell. Dirigenter Gunnar Juhlin, II symfonin, Kaj-Gustaf Sandholm, kantaten

Solister: Therese Karlsson, sopran, Frida Österberg, mezzosopran, Christian Juslin, tenor

Felix Mendelssohn (1808–1847) var en framgångsrik kompositör i adertonhundratalets Europa. Känd även som den person som återförde Bach till musikvärlden.

Kantaten Lobgesang består av tonsatta bibeltexter – en genre som etablerades av Bach och Händel- och som Mendelssohn kallade "symfonikantat".

I tre satser

Verket inleds med en 29 minuter

lång symfoni innan kör och solister antrar scenen. Musiken i symfonin har barockens dansanta lyster men även tydliga inslag av romantik och mystik. Den är indelad i tre satser innehållande olika karaktärer och stämninglägen.

Stråkinstrumenten för musiken framåt, medan blåsarna ornamenterar, understryker och leker fram toner. Eller låter sig höras i myndiga trumpettoner som leder fram till musikaliska dialoger.

Konsertens orkester består av studenter vid Tekniska Högskolan i Stockholm – framtidens ingenjörer – och nog gjorde de ett mycket bra jobb under den erfarna dirigenten Gunnar Juhlins ledning.

Det låter bra

Den del i symfonin som grep mig mest var tredje satsens Adagio religosa som gestaltas med tyngre stråkföring, intensitet och utsoekt melodik. Denna sats leder oss också fram till Kantaten som

tar emot med utropet "Alles was Odem hat, lobe den Herrn!"

Den åländska kören bestående av medlemmar ur ett flertal körer, har uppfört Lobgesang tidigare och behärskar genren väl. Den långa kantaten innehåller tio olika satser med kör, solister och orkester. Mycket av tonförrådet ur den inledande symfonin återkommer här. Och det låter bra.

Trots att det är en stor kör lyckas dirigenten K-G Sandholm förmå koristerna att behålla en homogen klang. Tenorstämman klingade extra väl i Alandicasalen, som akustiskt tycks "välja" vilka klanger den hjälper fram.

Musiktradition

Sin vana trogen är sopranen **Therese Karlsson** en musikalisk klippa som alltid levererar. Likaså var **Christian Juslins** sång stabil och mogen och med ett utsoekt sinne för interpretation. Den unga **Frida Österbergs** mezzosopran har sin styrka i en unik röstklang som låter mycket vack-

som dirigerade orkesterpartierna, sångsolisterna Therese Karlsson och Frida Österberg flankerade FOTO: DANIEL ERIKSSON

Jubileumsstadens ära

Tekniska högskolans akademiska kapell från Stockholm består av framtidens ingenjörer. I söndags visade de i Alandica att de har extremt god hand med musik också. I mitten av första raden står körens dirigent, Gunnar Juhlin.

ert och som gav krydda och must åt den solistiska insatsen.

Denna konserten var dedicerad till Mariehamns stad inför stadens 150 års

firande detta år. Staden har ju som känt genom åren stått värd för många stora sångfester där bland annat musikprofessor Otto Andersson framträtt.

Med denna jubileumskonsert återknyter staden till den så framgångsrika musiktradition.

EIVOR LINDSTRÖM

Subfrau till Åland för första gången

Den nordiska teatergruppen Subfraus jubileumsföreställning kommer till Mariehamn den 7 april i samarbete med LumparLab Teaterförening. Föreställningen "Subtales - arior för medelklassen" spelas i Alandica den 7 april.

TEATER Teatergruppen Subfrau har utmanat föreställningar om könsroller i tio år. Jubileumsföreställningen "Subtales - arior från medelklassen" är en urpremiär, en grande finale och början på något nytt på samma gång.

I föreställningen riktar gruppen luppen mot sig själva, mot sin självständighet och inte minst mot feminismen - vårt nordiska flaggskepp. Det handlar om vem som inkluderas i jämställdheten och vilka som är feminister?

"Subtales är fiktiv och verklig på samma gång, början och slut, nu eller aldrig, vackert och fult. Spiderman är med, liksom Moa Martinsson och inget blir sig likt", så står det i pressmeddelandet som Lumparland skickat ut.

Mycket nordisk

För regin står Ellen Nyman från Danmark och sceno-

Om kvinnligt och manligt, om könsroller och förändringar handlar "Subtales - arior för medelklassen" som gästar Åland den 7 april. FOTO: CAROLINA STASZEWSKA MALM

grafi och kostym har Sissel Romme Christensen, även hon från Danmark, gjort.

På scenen i Mariehamn får vi se Anna Andersson, Sverige, Ida Løken, Norge, Lotten Roos, Sverige och Sofia Törnqvist, Finland.

I föreställningen medverkar samtliga av Subfraus medlemmar och det är Kristina Alstam, Anna Andersson, Sonja Ahlfors, Ida Løken, Maria Pålssdotir, Lotten Roos, Marika Salomaa-Kivelä, Sofia Törnqvist och Joanna Wingren.

Föreställningen har fått mycket beröm. "En sprakande show utan en död minut" skrev Aftonbladet i

januari och Sydsvenska Dagbladet tyckte att "mäns och kvinnors perspektiv korsas och blandas".

"Subtales" har producerats i samarbete med Malmö Stadsteater och hade premiär den 21 januari i år. Efter elva föreställningar i Malmö beger Subfrau sig ut på nordisk turné under våren och då besöker man Helsingfors, Åbo, Stockholm, Mariehamn, Göteborg, Tromsø, Torshavn, Reykjavik, Köpenhamn och Nuuk.

Produktionen och turnén har beviljats stöd från ett antal nordiska kulturfonder.

BENITA MATTSSON-EKLUND

Valio

Glöm mat-smältningsbesvären.

Den nya finska Mat-smältningsyoghurten Valio OLO™ finns nu här.

Glöm mat-smältningsbesvären. MÅ BRA MED VÅR NYA YOGHURT OLO™

Matsmältningsyoghurten Valio OLO™ innehåller probioter och rikligt med fibrer som främjar matsmältningen och magens funktion. Dess fylliga smak kommer från färsk finsk mjölk samt läckra frukter och bär.

Ät en bägare om dagen. Om du inte efter två veckor är nöjd med dess verkan, får du pengarna tillbaka. Anvisningar: valio.fi/olo.
Läckra smaker: blåbär, vanilj, plommon, jordgubbe, spannmål och persika-hallon.

PROVA OCH MÄRK
EFFEKT
14
DAGAR
ÅTERFÅ PENGARNA TILLBAKA